

Policajná kynológia a hipológia v systéme bezpečnostného vzdelávania

(20. výročie zavedenia samostatného vyučovacieho predmetu – Policajná kynológia a hipológia v Akadémii Policajného zboru v Bratislave)

V Akadémii Policajného zboru v Bratislave je už dve desaťročia súčasťou modernizácie obsahu bezpečnostného vzdelávania policajtov a záujemcov z radov civilnej mládeže vyučovací predmet Policajná kynológia hipológia ako samostatná a integrovaná súčasť profilových bezpečnostných služieb. Zvedenie policajnej kynológie a hipológie do vyučovacieho procesu na platforme autonómneho vyučovacieho predmetu je unikát aj z medzinárodného porovnania, pretože uvedený predmet sa v uvedenom formáte na zahraničných vysokých školách nevyučuje.

Výučba oboch problematík predznamenal pred 20 rokmi novú etapu v ponímaní kynológie a hipológie ako dvoch celospoločenských fenoménov, u ktorých bola v čoraz nástojivejšej forme akcentovaná potreba vzdelávania a inovatívneho prístupu v hľadaní východísk v predmete príslušného vedeckého skúmania. Tak ako iné policajné služby a policajné vedné disciplíny, aj policajná kynológia hľadala svoju profesijnú profiláciu v systéme vzdelávania a vedy na Akadémii Policajného zboru v Bratislave. Prvou iniciatívou bolo presadiť výučbu problematiky služobnej kynológie vo vysokoškolskom prostredí. Odborom kynológie Prezídia Policajného zboru boli už v roku 1993 v súčinnosti s Akadémiou Policajného zboru v Bratislave v roku vypracované základné študijné osnovy k pripravovanému predmetu s názvom „Služobná kynológia“.

Konštituovanie a zaradenie nového vyučovacieho predmetu bolo do vysokoškolského edukačného procesu koncipované na prelome milénia v úzkej súčinnosti s odborným gestorom riadenia a výkonu kynológie a hipológie – odborom kynológie a hipológie Prezídia Policajného zboru.

V období, v ktorom sa nesystémovo, viacnásobne a cyklicky reštrukturalizovali útvary Ministerstva vnútra SR a Prezídia Policajného zboru, vrátane profilových bezpečnostných služieb napr., vyšetrovania, kriminálnej polície, dopravnej polície, poriadkovej polície, hraničnej polície, cudzineckej polície, dopravnej bezpečnosti, služby ochrany objektov a iných sa stáva služobná kynológia v roku **2001 samostatným vyučovacím predmetom** na katedre policajných služieb Akadémie Policajného zboru v Bratislave. Vyučovací predmet niesol názov „**Riadenie a výkon služobnej kynológie v Policajnom zbore**“. Postupne ako sa vyvíjal samotný predmet skúmania služobnej kynológie bol názov vyučovacieho predmetu premenovaný a získal pomenovanie „**Policajná kynológia**“.

V súvislosti so zavádzaním inovatívnych foriem v modernom pedagogicko-výchovnom univerzitnom procese nemožno obísť úspešnú akreditáciu študijného programu KYNOLÓGIA v odbore Kynológia v Univerzite veterinárskeho lekárstva v Košiciach, ktorá prebehla v roku 2004 na Ministerstve školstva SR. Košická univerzita sa týmto krokom stala

v akademickom roku 2004/2005 prvou vysokoškolskou inštitúciou na svete, ktorá začala poskytovať študentom vysokoškolské vzdelávania bakalárskeho stupňa v odbore kynológia. Otcom projektu bol prof. MVDr. Marián Kozák, PhD., Štúdium tvorivo orientoval na odborné činnosti spojené so **služobnou**, spoločenskou a poľovníckou kynológiou.

Vyučovacím predmetom sa tak stala problematika policajnej kynológie. Jej vývoj organicky súvisel s inováciou terminologického označenia základných kynologických pojmov v procese etablovania sa kynológie v policajno-bezpečnostných službách, v profesijnom zameraní a v špecifikácii jednotlivých metód skúmania. Neskôr, keď sa stala policajná hipológia v roku 2008 inštitucionálnou súčasťou odboru kynológie a hipológie Prezídia Policajného zboru nadobudol predmet nový názov „**Policajná kynológia a hipológia**“.

Výchovno-vzdelávacím cieľom predmetu s prvotným názvom „Riadenie a výkon služobnej kynológie v Policajnom zbore“ bolo v počiatočnom vyučovacom procese poskytnúť poslucháčom Akadémie Policajného zboru v Bratislave odborné vzdelanie v štúdiu špecializovanej policajnej služby v rozsahu stanovenom príslušnými tematickými plánmi. Získanie odborných vedomostí z uvedenej oblasti bolo potrebné v záujme zvýšenia profesionálnej zdatnosti policajtov, pretože služobná kynológia ako prierezová policajná problematika sa priamo dotýka takmer všetkých policajných činností a to predovšetkým kriminálnej, poriadkovej, hraničnej, cudzineckej polície, služby vyšetrovania, služby ochrany objektov, služby osobitného určenia a tiež služby ochrany určených osôb. Preto je nevyhnutné, aby absolventi Akadémie Policajného zboru v Bratislave zaradení najmä v riadiacich štruktúrach uvedených policajných služieb, ale aj na iných funkčných miestach, boli z dôvodu zabezpečovania profesionálneho výkonu služobnej kynológie dostatočne vzdelaní a erudovaní.

Začlenenie uvedeného predmetu do výučby v akadémii bolo od počiatku vedené snahou o jeho systémovú integráciu do procesu tvorby novej Konceptie vzdelávania policajtov. V súlade s cieľmi pripravovaného projektu bola koncipovaná aj modernizácia obsahu odborného vzdelávania policajtov a nových učebných dokumentov z oblasti služobnej kynológie, a to v súlade s potrebami aktuálnej bezpečnostnej praxe. Zaradenie služobnej kynológie do vzdelávacieho procesu napĺňalo tiež cieľ konceptie obohatiť výučbu o novo tvoriace sa vzdelávacie modely zamerané na stratégiu a taktiku využívania služobnej kynológie v priamom výkone služby. Nezanedbateľným prínosom voliteľného predmetu do výchovného procesu bolo aj zvýšenie jeho podielu na rozsahu praktickej výučby pri riešení modelových situácií v policajnej praxi. Cieľom novej Konceptie bola napokon aj orientácia na rekvalifikáciu, resp. doplnenie odborného špecializovaného vzdelania policajtov z oblasti riadenia výkonu služobnej kynológie.

Vyššie uvedené zámery a ciele výchovno-vzdelávacieho procesu plne korešpondovali aj s programovým vyhlásením jednotlivých vlád Slovenskej republiky v oblasti tvorby a rozvoja konceptie školskej sústavy v Slovenskej republike vrátane policajného školstva.

V rovine výchovno-vzdelávacieho školského procesu sú značné rezervy. V učebných osnovách základných a stredných škôl nie je **kynológia – behaviorálna psychológia psov a etológia psov** súčasťou učebných osnov, a to aj napriek aktuálnej požiadavke poznania základov bezproblémového správania sa psov vo vzťahu k eliminácii ich útokov na ľudí a predovšetkým na tých najzraniteľnejších – deti.

Prvým výrazným krokom na poli vysokoškolského vzdelania bolo začlenenie samostatného predmetu kynológie do procesu výučby v Akadémii Policajného zboru v Bratislave. Zvlášť pozitívne bola vnímaná skutočnosť, že tento prvý krok – výučba policajnej kynológie sa udial v uvedenej vysokoškolskej inštitúcii už v školskom roku **2001/2002**. Zavedenie predmetu a výučby služobnej kynológie do vyučovacieho procesu v Akadémii Policajného zboru v Bratislave. Akademický senát tejto vysokej školy návrh odboru schválil a už v zimnom semestri uvedeného školského roku sa začala v akadémii výučba **nového povinne voliteľného predmetu s názvom Riadenie a výkon služobnej kynológie v Policajnom zbore**“. Výučba prebiehala v súčinnosti s Prezidiom Policajného zboru na Katedre policajných vied Akadémie Policajného zboru v Bratislave vo 4. ročníku magisterského denného štúdia a v 5. ročníku diaľkového štúdia. Odborným gestorom predmetu a spracovateľom tematického zamerania problematiky a vyučujúcim sa stal Vladimír Ďurišin.

Po ročnom etablovaní predmetu oslovil odbor kynológie v nasledujúcom roku prostredníctvom prezidenta Policajného zboru rektora Akadémie Policajného zboru v Bratislave osobným listom, aby v záujme ďalšieho skvalitnenia a rozvoja špecializovaného štúdia služobnej kynológie zaradil v nasledujúcom školskom roku daný predmet do povinnej výučby. Túto žiadosť motivovala potreba získať poznatky z daného predmetu na zvýšenie profesionálnej zdatnosti predovšetkým policajných manažérov, pretože služobná kynológia ako interdisciplinárna policajná problematika sa priamo dotýkala všetkých policajných činností. Začlenenie služobnej kynológie do povinnej výučby Akadémie Policajného zboru v Bratislave iniciovala snaha o jej systémovú integráciu do procesu tvorby novej koncepcie a modernizácie školskej sústavy Policajného zboru o novo koncipované vzdelávacie modely. Očakávalo sa, že systemizácia služobnej kynológie do procesu vysokoškolského vzdelávania vytvorí na to potrebné predpoklady.

Od školského roku 2002/2003 sa stala služobná kynológia **povinným predmetom** pod názvom „**Riadenie služobnej kynológie**“. Výchovno-vzdelávacím cieľom bolo poskytnúť poslucháčom Akadémie Policajného zboru v Bratislave odborné vzdelanie v štúdiu špecializovanej policajnej služby v rozsahu stanovenom príslušnými tematickými plánmi.

O niekoľko rokov neskôr akadémia pristúpila k pôvodnej systemizácii predmetu, ktorý sa tak **opäť stal povinne voliteľným**. S postupným vývojom predmetu, bol názov vyučovacieho predmetu premenovaný a získal pomenovanie „**Policajná kynológia**“. Vyučovacím predmetom sa tak stala problematika samotnej policajnej kynológie. Jej vývoj organicky súvisel s inováciou terminologického označenia základných kynologických pojmov v procese etablovania sa kynológie v policajno-bezpečnostných službách, v profesijnom zameraní a v špecifikácii jednotlivých metód skúmania. Neskôr, keď sa stala policajná hipológia v roku

2008 inštitucionálnou súčasťou Odboru kynológie a hipológie Prezídia Policajného zboru nadobudol predmet súčasný názov „**Policajná kynológia a hipológia**“.

Zaradenie služobnej kynológie do vzdelávacieho procesu spĺňa aj cieľ koncepcie obohatiť výučbu o novokoncipované vzdelávacie modely zamerané na stratégiu a taktiku využívania služobnej kynológie v priamom výkone služby. Nezanedbateľným prínosom povinného predmetu zaradeného do výchovného procesu bude aj zvýšenie jeho podielu na rozsahu praktickej výučby pri riešení modelových situácií v praxi. Výučba predmetu dnes prebieha v rámci študijného odboru „Ochrana osôb a majetku“ na katedre policajných vied. Predmet sa študuje jeden semester. Katedra je jeho garantom v bakalárskom stupni denného, externého a konverzného externého štúdia.

Cieľom predmetu je viesť študentov k získaniu uceleného systému vedomostí o právnych a teoretických základoch výkonu policajnej kynológie a hipológie v rámci služieb Policajného zboru, t.j. predovšetkým v službách vyšetrovania, kriminálnej, poriadkovej, hraničnej, cudzineckej polície, služby ochrany objektov, služby osobitného určenia a tiež služby ochrany určených osôb.

Kvalitatívne obohacujúcim prínosom pre výučbu predmetu bolo vydanie **prvých kvalifikačných učebníc policajnej kynológie**. Leitmotívom úsilia autorov bolo uchopiť problematiku kynológie na základoch vychádzajúcich z vedeckého poznania objektu – predmetu svojho skúmania.

Vydanie uvedených diel je prielomom v chápaní procesu bádania vednej disciplíny – kynológia, resp. policajná kynológia ktoré verejnosť doposiaľ vnímala často len ako akýsi **artefakt** spomedzi tradičných vedných odborov a vedných disciplín. Spracované monografie sú súčasne vysokoškolskými učebnicami kynológie pre poslucháčov Akadémie Policajného zboru v Bratislave a odporúčenou literatúrou pre študentov bakalárskeho študijného odboru Kynológia na Univerzite veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Učebnice definujú najmä tak dlho chýbajúci **systém policajnej kynológie** v policajno-bezpečnostných službách, predovšetkým v operatívno-pátracom, verejno-poriadkovom a trestno-procesnom smere. Zároveň poskytujú širokej odbornej komunite, vrátane výkonných bezpečnostných zložiek, ucelenú **stratégiu a taktiku** využívania služobných psov v policajnej praxi.

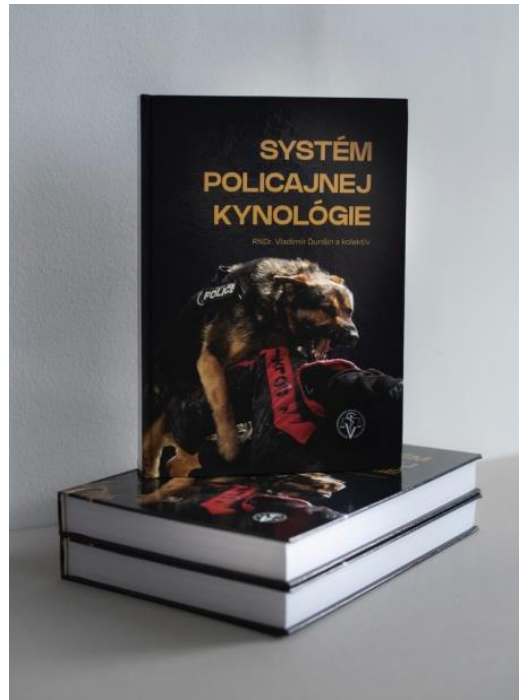
Pritom stratégii a taktike použitia psa vo výkone služby sa česko-slovenská knižná literatúra doposiaľ nevenovala. Predchádzajúce kynologické publikácie, príručky a učebné texty nereflektovali vždy potreby výcviku psa s požiadavkami, ktoré sú potrebné pre jeho zaradenie do praxe. V teórii kynológie boli doteraz publikované len všeobecné a špecializované metodické postupy výcviku psa, jeho výchova, základná starostlivosť o psa atď. Aj odbornou verejnosťou akceptované publikácie, napríklad Kollerova Kynologická príručka (1954), Prozatímní učebnice o výchově a výcviku služebního psa ve Veřejné bezpečnosti (1971) od kolektívu autorov, alebo Hrušovského Pes a jeho výcvik (1984), ale aj iné, nevenovali tomu najpodstatnejšiemu – **problematike praktického použitia služobného psa ani jednu relevantnú kapitolu**.

Pre potreby psovodov Verejnej bezpečnosti bola prvou učebnicou „Prozatímní učebnice o výchove a výcviku služobného psa ve VB“ z roku 1971. Kniha bola napísaná kolektívom autorov a vydaná Hlavným veliteľstvom Verejnej bezpečnosti Českej socialistickej republiky pre výcvikové stredisko Býchory. Poslucháči výcvikových stredísk boli dovtedy odkázaní na poznámky z prednášok a literárne zdroje z civilnej kynológie, ktorá predsa len neobsiahla celý obsahový rádius služobnej kynológie Verejnej bezpečnosti. Jediné publikované odborné pramene, v ktorých sa kynológia Verejnej bezpečnosti partikulárne spomínala boli kvalitné kriminalistické príručky vydané v rokoch 1961, 1967 a 1987 najmä pre služobnú činnosť výkonných príslušníkov VB a orgány činné v trestnom konaní. Cieľom učebnice bolo zvýšiť úroveň teoretickej prípravy psovodov vo výcvikovom stredisku Býchoroch. Bratislavské centrum výcviku sa v úvode publikácie nespomína, pretože české výcvikové stredisko bolo v tom období riadené z republikovej úrovni – Správou kriminálnej služby – jej I. odborom. Obdobne bratislavské zariadenie pre prípravu psovodov a výcvik služobných psov organizačne spadalo pod slovenskú Správu kriminálnej služby – analogicky pod I. odbor. Knižné učebné texty pracovníci služobnej kynológie Verejnej bezpečnosti na Slovensku nevydali. Sústredili sa na spracovanie viacerých metodických pomôcok s akcentom na efektivitu využívania služobných psov VB v priamom výkone služby.

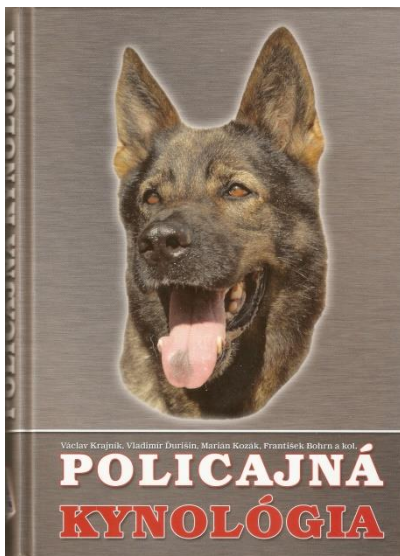
Obsahová štruktúra vydávaných publikácií bola zároveň dlhé obdobie zakonzervovaná v akomsi tematickom kliše začínajúcom spravidla kapitolami o pôvode psa, histórii jeho využívania, jeho anatómii, fyziológii, genetike atď. Kompilačný prvok bol v uvedenom publikačnom procese až priveľmi prítomný a stal sa tak u nás súčasťou prakticky každej ďalšej odbornej literatúry s kynologickou tematikou. V tomto publikačnom procese bolo svetlým zjavom prvé vydanie novátorskej monografie (Mikulica 1986), ktorá priblížila čitateľovi doposiaľ málo poznaný svet etológie psovitéých šeliem, zaradených do čeľade Canidae a rodu prvých psov Canis.

Tento stav však prekvapivo pretrvával desaťročia. V našej pôvodnej kynologickej literatúre absentovala vedecká monografia, či odborná učebnica, ktorá by reflektovala skutočné požiadavky kynologickej problematiky v celej jej šírke, a to predovšetkým z pohľadu **praktického využitia vo výkone policajnej praxe, v systemizácii kynológie, v právnej úprave a v systéme vedných odborov, policajných vied a policajných služieb**. Biela miesta na tomto poli vyplnili prvé kvalifikačné vysokoškolské učebnice – *Krajník, Ďurišin, Kozák a kol. (2009)* ; *Ďurišin (2016)* a *Ďurišin a kol. Systém policajnej kynológie (2020)*.

Kvalifikačné učebnice

System policajnej kynológie

Policajná kynológia

Policajná kynológia, teória a prax

(Zdroj: Archív Vadimíra Ďurišina)

Autor so študentmi v rámci praktickej výučby predmetu(Zdroj: Archív Vladimíra Ďurišina)